

Asia: VN/34059/2021

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi toisen asteen koulutuksen kehittämishankkeeseen liittyvistä säädösmuutoksista

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Pro Lukio ry, Tarja Aro-Kuuskoski, puheenjohtaja

Pro Lukio ry:n lausunto luonnokseen hallituksen esityksestä toisen asteen koulutuksen kehittämishankkeeseen liittyvistä säädösmuutoksista

Pro Lukio ry kiittää mahdollisuudesta lausua näkemyksensä toisen asteen kehittämishankkeeseen liittyvistä opintojen yhdistämistä ja ammatillisen koulutuksen rahoitusta koskevista säädösmuutoksista.

Aikataulu ja rahoitus

Uudistuksen aikataulu on varsin nopea. Aikataulu vaikuttaa siihen, että ammatillisen rahoitusta ei kyetä uudistamaan kokonaisuutena, jolloin jatkuvan oppimisen rahoitus jää tietoperusteisesti valmistelematta. Rahoitus on uudistettava kokonaisuutena. Myös jatkuvan oppimisen rahoituksen on pysyttävä riittävällä tasolla, kun otetaan huomioon työikäisen väestön ja maahanmuuttajien koulutustarpeet sekä työmarkkinoiden ja työntekijöiden kohtaanto-ongelma.

Uudistuksen resursointi on turvattava, koska uudistuksen myötä opetusmäärät tulevat oletetusti lisääntymään, ohjauksen ja erityisopetuksen tarve sekä oppilaitosten hallinnon määrä tulevat niin ikään kasvamaan.

Toisen asteen koulutusta on uudistettu viime vuosina voimakkaasti. Kaikkien uudistusten vaikutusta opiskelijoihin, oppilaitosten sekä koulutuksen järjestäjien toimintaan ei ole vielä nähtävissä saatika tutkittu.

Tutkimustenkin mukaan sekä opiskelijat, että oppilaitosten työntekijät ovat kuormittuneita myös maailmanlaajuisen pandemian sekä Ukrainan sodan aiheuttaman epävarmuuden keskellä.

Oppilaitoksissa työskentelevät tarvitsevat nyt toimintarauhaa tilanteen tasoittamiseksi. Myös opiskelijoille tarvitaan työrauha, jotta he jo ennen toiselle asteelle hakeutumistaan tietävät mitä polkuja on valittavissa ja miten ne vaikuttavat heidän jatko-opintomahdollisuuksiinsa.

Pro Lukio ehdottaa, että laissa erotettaisiin lukion ja ammatillisen perustutkinnon suorittaminen maksuttomasti siten, että maksuttoman lukion tai ammatillisen perustutkinnon aikana aloitetun ylioppilastutkinnon suorittaminen on maksutonta sen kalenterivuoden loppuun, jolloin opiskelija täyttää 20 vuotta.

Pro Lukio ehdottaa, että kehittämishankkeen toteuttaminen siirtyisi seuraavalle hallituskaudelle.

Ammatillisten ja lukio-opintojen yhdistäminen

Ammatillisten ja lukio-opintojen yhdistäminen on nykymuodossakin mahdollista ja kannatettavaa. Kannatettavaa on myös ehdotus laajentaa ammatillisen tutkinnon opintoja ainakin 180 osaamispisteeseen. Edelleen on kuitenkin huomioita mahdollisesti lisääntyvä opetuksen, ohjauksen, erityisopetuksen ja hallinnon resursointi.

Kaksoistutkinnon aseman selkeyttäminen lainsäädännöllä on tarpeellista opiskelijoiden yhdenvertaisen kohtelun vuoksi. Silti esityksen mukainen opintojen yhdistäminen ei sitä takaa, koska päätös näiden toteuttamisesta jää koulutuksen järjestäjälle tai järjestäjille.

Ajatus hakeutua yhteishaussa kaksoistutkintoa suorittamaan olisi lukiokoulutuksen järjestäjälle selkeyttävää. Mikäli olisi mahdollista hakeutua yhteishaussa suoraan kaksoistutkintoa suorittamaan peruskoulun aikana olisi tärkeää painottaa kaksoistutkinnon vaativuutta koulutusmuotona. Jos kuitenkin opiskelija toteaisi kaksoistutkinnon suorittamisen liian vaativana, olisi oltava mahdollisuus jäädä aineopiskelijaksi lukioon.

Toisaalta on myös turvattava mahdollisuus siirtyä kesken ammatillisten opintojen lukio-opintoihin tai jopa kaksoistutkinnon suorittajaksi.

Kaksoistutkinnon aseman vakiinnuttaminen lainsäädännöllä ja uudistuksen tavoite lisätä ammatillisten opiskelijoiden mahdollisuutta opiskella ammatillisten opintojensa rinnalla lukio-opintoja saattaa johtaa tilanteeseen, jossa pelkästään ammatillisia opintoja suorittaneiden ei katsota saaneen samalla tavalla riittäviä jatko-opintovalmiuksia kuin niillä, jotka ovat suorittaneet lukio-opintoja, eli synnytetään nk. kahden kerroksen väkeä ammatillisista opinnoista valmistuneista. Tämä kehityssuunta ei lisää yhdenvertaisuutta, vaan eriarvoisuutta, joka on vastoin esityksen tavoitteita.

Ammatillisia YTO-opintoja ei voida korvata lukio-opinnoilla, vaan niitä tulee edelleen kehittää, jotta myös pelkästään ammatillisen tutkinnon suorittajat saavuttavat jatko-opintoihin vaadittavan osaamistason.

Ehdotuksessa ei käsitellä lukio-opiskelijoiden mahdollisuutta sisällyttää opintoihinsa ammatillisia opintoja, joka olisi sekä opiskelijoiden jatkuvan oppimisen, työelämään tutustumisen, että hyvinvoinnin kannalta mielekästä.

Korkeakoulujen valintauudistus ja ylioppilastutkintouudistuksen vaikutukset

3.6.22 julkistetun opiskelijavalintauudistuksen seurantatutkimuksen perusteella todistusvalinnan kasvattaminen vähensi suhteellisesti merkittävästi korkeakouluihin ja yliopistoihin hyväksytyjen määrään pelkän ammatillisen tutkinnon tai kaksoistutkinnon suorittaneiden keskuudessa. Erityisen merkittävä se oli molemmat tutkinnot tehneillä, joiden osuus valituista pieneni 3,8 prosenttiyksikköä.

Ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden mahdollisuus suorittaa kaksoistutkinto kaventui ylioppilastutkintouudistuksen myötä, kun pakollisten kirjoitettavien kokeiden määrä nousi viiteen.

Pro Lukio ehdottaa, että kaksoistutkintoa suorittavan opiskelijan kohdalla ammatillinen perustutkinto korvaisi yhden pakollisen ylioppilaskokeen.

Pro Lukio ehdottaa myös, että lukiodiplomi korvaisi yhden kirjoitettavan aineen.

Olisi myös arvioitava tarkemmin, mitä esteitä kaksoistutkinnon suorittamiseen liittyy, koska kaksoistutkinnon suorittaneiden määrä on laskenut. Kaksoistutkinnon aseman määrittäminen laissa ei ratkaise sen vaativuutta tai houkuttelevuutta suoritettavana tutkintomuotona.

Aro-Kuuskoski Tarja
Pro Lukio ry - Pro Lukio ry, Tarja Aro-Kuuskoski, puheenjohtaja